

СТР. 3

ДЫИЭ КЭРГЭН ДЕКАДАТА

Аммосовтар
дьиз кэргэн
экономиката
туруктаах буоларыгар
үлэлэһэллэр

ТИЭРГЭН

Дынз кэргэн
декадатыгар үгүс
тэрээһиннэр куутуллэллэр

CTD. 4

БЫРАМЫЫСЫЛАННАС

АЛМААҢЫ
манньык хостуулар:
алмаас биринскэтиттэн репортаж

стр. 6

стр. 2

ЫҢЫҢҮ ҮЛЭТЭ САБАЛАННА

**КОРОНАВИРУУ УТАРЫ ҮЛЭЛИЙР
СУҢАЛ ЫСТААП ИЙТИННЭРИИТЭ**

Ыам айыан 18 күнүгүзү туругунан улуу инфекционный отделениегын 8 киши сытар. Итинтен обото - 0. Тахыттан 2 киши эмтээр, онтон обото - 1. Дьокуускайга эмтээр киши суох.

Вакцинанань былаанынан 11204
киһи ылыахтаабын, билигин 9236
киһи бастаагы компонентын, 5692

кийн иккийн ьлбыт. Вакцинаны
ьлбыттар туруктара ьчүтэй.

Бэйин хариатаанар туһуттан маасканы, бэрэжкенин ютэ сымдынг, социальный арыты тутуһун, илиини чаастатык суунунг. Блары сибикитэ (температура тэбэстагына, сыты, амтаны билбэт бодлоххытына, сөтөлүнүсххи-

COVID-19

тиңэ) бырзаны ыгырың.

Чурапчыгтаабы киин балыыһа
суһал линиһыттин төлөпүөнэ –
89618696878, 89644202833
Роспотребнадзор – 84115141272.
ЕДЦС – 84115141660.

ТЭТТИК СОНУННАР

Дыгын ооньнууларын сүрүн
успуонсара – “Прогресс” тутуу
хампаанньата

Байылыгы Дыгын ооннууларын сүрүн устуон-сарынан эмиз «Прогресс» ХЭТ тутуу хампааньыта буолуода. Кинилэр чөмүтүөн сүрүн бириңини быһыытынан биир мелүтүн солкуобайы үһүс сылларын туруораллар. Байыл бэс ыйын 25-26 күннэригэр буолуохтаах Туймаада ыһаагар Дыгын ооннууларын сага кыайылыабын быһаарыахтаа.

"Прогресс" кэлэктибэ манньк быһаарылытын устуорт төрүт көрүгүсүрүн уонна многоборьенн күтүг эйгэсэ таһаарар сыаллаах ытынар. Хампаан-
на салайааччыта -- биһир дойшулаахпыт, Чурапчы
улуулун Бочуоттаах олохтооҕо Алексей Пинигин.
Быһалты түһүлгэ кыабылытамынан дээ, ким буо-
лдуоһа?

ДЫЗ КЭРГЭН ЭКОНОМИКАТЫН САЙЫННАРЫНГ А КӨДҮҮСТЭХ ҮЛЗ БЫТЫЛЛАР

Улууспутугар дьэ кэргэн экономикаһын сай-
ыттарыга анаммыт бырагыраама кээҥтүк
бигирээгэ, маныаха туһуламмат үлэ-хамнас
тиһиктэхтик ытыкталар. Ыам ыйын 17 күнүт-
тэн ым ыйын 30 күнүгэр дээрэ Мындаадайыга
“Сайды” бааһынай халаастыба (салайаччы
Данил Павлов) бааһыныгыттан хортуоптуй оло-
доого анган сайаалкалы хомулан эрэлтэр.

Сайшаалганы хортуунгүй олодор сирэ суох, элбэх кыбартыраллаах уолсай дьыһэ олодор ыаллар, сокуоннай савстарын ситэ туола илик элбэх оҕолоох дьыһ кэргэн, доруобууларыннан хаанчаах дьон, бэйэ уचाастагыттан мөлтөх үүнүүнү ылар ыаллар бизирэхтэрин сеп.

Быйыл өрөстүүбүлүк 100 сылынан сири 100 малга түнгүсүттүрө.

Сири анатыы сүрүн усулусубуйатын улуус дьаһалтатыгар сиһилин билсэнэххитин сөп.

**Виртуоз хомусчуттар улахан
гүлүлгэлэригэр биир
дойдулаахпыт Артур Семенов
кыттыа**

Туймаада туонатыгар быһыл сайын улахан тэрээһин ытыллыаы турар – “Аан дойду виртуоз-хомусчута” норуоттар икки ардыларынааҕы III куйкурус. Тэрээһингэ уопсайа 40-тан тахса хомусчут кыттылаа.

Бас айын 16-17 күнээрйгэр үнүс төгүлүн буолар виртуоз-хомусчултар куюнурустарыгэр 14 дойдуттан уонна Арасыйыа II эрэгийиэннэнттэн, уопсайа, 40-тан тахса киһи кыттыаба. Саха сириин аатын Эркин Алексеев, Артур Семенов, Варвара Степанова, Айсен Делилов, Айаал Дмитриев, Туяра Жиркова, Арыысана Михайлова, Нарияна Ренинго-Бочкарева уонна Георгий Слепцов хомускуохтэдо.

Ойлууха тогус кыаймылаахха түөскэ кэтиилэр үрүүг көмүс бэлээнэ, дьупулуому уонна 50 тыһ. солк. суумалаах харчыны биринс быһыытынан туттарыахтара. Биир дойдулаахпыттар ситиһилэри бакарыабыт.

Болџомто халаан уутугар уонна ойуур баһаарыгар уурулунна

[illegible]

Айсен Николаев Бырабылталыстыба уонна Ил Дархан дыһалтатын салалтатыгар мыһыт муннабар халдан уутун хаамылын уонна ойуур баһаарын сезонун саҕаланымтын боппурдустарын кордо. Ил Дархан кыра үрөхтэргэ муус ааһымтын көтөбилгэ ылан, алахтоох билдэстэри кытта бииргэ суһал түгэн тахсымытар бэлэм буолууну контуруоллуурга сорудалтаата. Ойуур баһаарларын утары ахсыһууга бэлэм буолар туһу-

гар хараардыг бэлчээлүүдийн өсөл-
төнд бэрхшээлүүдийг уонна
нэгдүгээний өртөөлүүтү ыһаа-
тын туһугар үлэни күүбүрдэри
тоһөөдөөн эттэ.

Мань сэргэ Айсен Николаев федеральнай таһымга ылыл-дыбыт сага быһаарыылары олоххо киллэрини туһунан санаатта. Байыаннай элэрээсэниһэз кыттар байыаннайдар дьыт күргэннэргэр көмөнү өгөрүү туһунан Владимир Путин быһаарымтын мисэтэтигэр толоруу хонтуруолланыахтаах. Байыаннайдар уонна Ис дьыала уорганнарын сотрудинктарын өбөлөрө үрдүк үөрэххэ киллриннэригэр квота корулуоһэ. Саха сирин абитуриентнарыгар итинник өлбүд оһоһулуоһа. Буддүөт мисэтэти тоһо буоларыгар быһаарыы ылыллыада. Санкция усулуобуйатыгар экиннэмисэни уонна нэһилиэн-нэни өлүү мисэрэлэр салганааллар. Арасыйыа Биробытыалыс- тыбата хантараах сыананыттан 80%-га дээр халытаалынай оромүүнү хааччый-ар тэриитэтигэр судьарыстыбанынай обансалаалыын боруоһун улаатын-нарбыт. IT-исписалинэтигэр чэлчэ-тиниллээх интоска ксэмэйин 5% дээр буоларын РФ Биробытыалыстыбата билгэрэннит.

2022 сэл түрт ылын түмүгүнэн
Сайхасирингэр 3484 оё төрөтө:
1812 уол уонна 1672 кыыс.

- 907 мал үлүс оёо төрүүртэр көрүүлэр өрөстүбүлүктүтэби хапытаалы ылар быраагтанна.
- 100 тыһ. солк. суумалаах «Үйэ оёолорон» хапытаалы ылар туһунан 2454 быһаарыгы ылылынна.
- Номнуо 119 дыа жүргэн уолсайа 11,8 мол.солк. суумааха хапытаалы ылан, сүрүнүнэн аһарор уеулду бууһуу тыһаарарга туттуоҕа.

Елена
Макаренская

Биһиги улууспутугар

Артем Собакин, ЕДДС
начальник:

Ыам айыы 13 күнүттөн улуу аһалтыгын уураагынан Чурапчы улуусунан «Балынтөх булуу» режими булга турар.

Саасын хадан уут бүтүгү туругунан Аммы өрүгү уста сытар, мууна холуу. Мындагайы гидропост адам тынын 19 күнүтэр сарсыртта 8 чаксаң 900 см талнэбэн турар, критический таһыма - 1342 см. Орто халунага таһаарбата дилхэ пааза. Мырына гидропост бэлнэ-түтсөн алтараа, критический - 1548 см. Үөһөнү кыраыгы Аммы утууһун ааһан, Мындагайыны чыраһаага, алларааны кырыны Таатта утууһун Харбатаах юһүннүгү түмүтэ.

Уууспутугар Расийн Тарскай салалтааһын 10 киһигэр суһал бэлэх ыам айын 9 күнүгүн ыам айын 18 күнүгэр дотори үлүһэн, Тихота Чымылайытыгар айыныаһылар.

Кыра үрөхтөргө уу улахан суук. Хонду хаатыттан тахсыбакка түсө. Күн айыл 13 кээзи көрөөчү дааннабы бизро олоролдор. 11 киби быыттарга, 2 киби өрүскө үлөштөр.

Уугуу хамгаалалтын тэмцээн 6-7 сүүнээрнээр Талтга үрх сүүнээрнээр Чакыр, Хайхансүт, Хадар, Диринг бэлтгэлтийн уонна Бэлтгэл, Хатанга, Мугунай, Талтга бэлтгэлтийн хөрөн заагны өнөрбүүлүүт Уонсага бэлтгэл 35 бэлтгэл аялалтанна, сааскы хараан уугуулар бэлтгэл дүнн сэмнэ- бэлтгэл турш.

ТЫА ХАҢАДЫСТЫБАТА

ЫҢЫҢЫ ҮЛЭТЭ САБАЛАННА

Быйыл бийиги удуус-
путугар ыһыыга
туһаныллар нэммит
– 2725 гектар. Ити
иһиттэн зерновойга
– 534 гектар, хортуо-
ппуйга – 120 гектар,
обуруот астарыгар
– 120 гектар. Паар-
дааһын 400 гектарга
барыаҕа.

Хайгайыстыбаларга 210 туона семенной матырыялалы (уонсай — 10138,5 тн.) уонна 2396,4 тн. суумалаах 53 туона минеральнай уокурдууну “Туймаада Агрохолдинг” уонна “Агрокорм” ХЭО тариэтэлэргэ атылаһан тирэтиһин. Билингэ турутуһан, 10 туонна кормоной культура сизмэтэ кэлэ халла.

Ыһыһыга улууһу үрдүнэн 45 тыраахтар, 22 сыйалка, 41 сири таҕастыыр тикхыһык, 60 киһи үлэлэригэр быһаарыһанар. Уопсайа 1756 этэнгэх сир оҥоруллуохтаах, ол иһигэр 1034 гектар бааһыһа ситик санитарыллахтаах. Бүтүннү күнгү 6 ханнадайыстыба 157 гектар сири таҕастыттылар.

Турахтаах культуураа (бур-
дукка) 3 тэрээһиннээх хаһаай-
стыба — “Мындаагайы” ТХПК,
“Комплекс” (Одүүлун) уонна
Афанасий Седлищев (Мырыла)
баайһаһа хаһаайстыбалара үлэ-
лэннэлэр. Одүүлунтаа иам иһын
12 күнүттэн сиигэ савтаран саба-
аатылар, күн бүтүн 100-тээс гек-
тары өбөрүсталааатылар, иһыыга
тахсыахтара. Онгон “Мындаа-
гайы” кэбэрэтинт уонна А. М. Се-
длищев хаһаайстыбата тэһи-
нылсаларын, ситимэлэрин уонна
ГСМ-нарын өрүс уугуор таһаар-
бытара, билигин Амма мууһа
аһыһаларын кэтэхэллэр.

Хортуоншуугу олордууга Данил Павлов 30 кларига алаан 75 туонага сизэмни хранилншетыгар ууруммута, хавчлыстыбата үчүгэй. Билигин тизкинныкэлэрин

көрүнэн, кэлэр нэдиэлэҕэ сирин
онгоро тахсыаҕа.

Агаас халланг анхныг үүн-
нэрилээр ошуурт айын үүннэ-
рийгэ "Эйг" хэргэтийн уонна
Данил Павлов хаһаайстыбата
үлэһитлэр. Мындааайы оркула-
тата быйыл саас кулун тутартан
арассада үүннээр садалааты-
лар, халпыастаны ым быйын 4
күнүгэр оркула үлэһиттэрэ күр-
гүмүнэн тахсан субуотуньук-
тан, 600 квадратнай митэрэдэ
олортулар, "Ринда", "Meganon"
уонна "Слава" сюртар. Бу арас-

сэвдэ 4 гектарыг тахсмахтаах.

Кормопроизводство бырагырааматыгар улуустан 8800 тын. солк. көрүлүнэ. Бу үп кормовой культуура сизмэтин уонна тизхинык атылалыһытгар, күрөө тутуутугар уонна бааһынаны чөлүгэр түһэрингэ туттулуоҕа. Ол курдук, 5 састоруллар тизхинык атылалыһыаҕа, 84 гектар изинээх сир чөлүгэр түһэрилли-
53. 11 км күрөө тутуллуоҕа уонна 1142 гектарга кормовой культуура ыһыллыаҕа.

Марияна ПЕРМЯКОВА,
Тыя хаһаайыстыбатын
управлениетын кыдаабынай
агронома.

Күөх ыһымыга 36 хаһаайыстыба 1142 гектарга (ө. э. 862 гектар биир сыллааҕы, 280 гектар өр сыллааҕы от) ыһыктара уонна эрдэтин сылларга 508 гектарга ыһыктыбыт өр сыллааҕы оту элэтэх, уопсайа, 1650 гектарга тэҥнэһибэ. Билигин туругунан, Бахсыга А. И. Шеломова, В. В. Местников, И. А. Владимиров уонна Н. Г. Барашков, Одьулунни Н.С. Константинов хаһаайыствалара синк саппарыһыттар сылдьааллар. Уопсайа 50 гектар бөөдө.

АЙЫЛБА ХАРЫСТАБЫЛА

ОЙУУР БАҢААРЫТТАН СЭРЭНИЭБИН!

Кыһыммыг түмүктэнэн сандал саасыг үгэнэ, сотору самаан сайыммыг сабаланыаба. Бу кэмнэртэн, күһүн хаар түһөр диэри, баһаар турар куттала үөскүүр. Баһаар турбатын түһүгар, тахсар түгэнигэр, умуруорууга батын, «Лесресурс» Г филиаллара үлэлиил нүөмэригэр «Лесресу ааччытын Марианна д интервьютүн бэчээттэ

- «Лесресурс» ГАУ тэрилтэ 2008 сыллаахха тэриил-
битэ. Бийиги улууска 2014 сытан үлэлиир. Бу тэрилтэбэ
салайааччынан 2015 сыллаахха аняммытым. Сүрүн үлэ-
битэ – ойуур баһаарын умуруоруу, баһаар турбаттын туһу-
гар сэрэтэр үлэлэр.

Барьта 25 үлэнттээхпит. Итиннэ салайар, инженер-нэй састаал, тыа баһаарын умурсуорар үлэнттэр кнэрэллэр. Үлэнттэрибт бары кэрэнтэ анал үөрэхтээхтэр. Барьта 11 техникникэлээхпит. Быйыл «Агромаш ТТ-90» гусеничнэй тыраахтар, ТМ-10 бульдозер сана кэлиилэр.

Өртөөнүн байлал Саха сирин үрдүнөн бобуллан турар. Соторутаагыта Болтоноко баһаар турбутун умуру-ордубут. Итиннэ 10 киһи, 2 УАЗ массыына, 1 МТЗ-82 ты-раастар сырытта. 1,8 гектар тыа, 5 гектар хонуу умайда.

Багаар буулбут сирин хорутан эргийэн, салгыи бар-
батын хаалчтахтаахын – локализация дээр. Отгон бага-
ар умуруорулуннагына ливидация буолар. Быдырын
бастагы багаар ыам ыйын 12 күнүгэр турбут буоллагы-
н, бийыл ыам ыйын 13 күнүгэр бэлэтэнэ.

Сайнмийт кураан буюуара билгэлэнэр. Онон баһаар турар куттала улахан. Кустааһын сезонун үтэнэ, дьон-сэргэ хонуута, ойуурга сүлдүүмтэ элбээтэ. Баһаар туруутар сэрэгэ суох уоту туттуу, табактааһын улахан кутталы үөсөктэр. Сэрэхтээх буолуокун, баһаар тахсыбатын туһутар. Ийтэ йилдэбатын харыстааһынтга боры кыһалдааһын!

Алексей
Слепцов

Парасковья ПОПОВА,
Тускулаана, РФ сурунальньыс-
тарын сойууһун чилиэгитэ, РФ
уонсай үөрэхтээһинин
Бочуоттаах үлэһитэ.

ТИЭРГЭН

**Дыш кэргэнгэ
аналлаах сыһыарыы**

Дьинэ кэргэн декадатыгар үгүс
тэрээһиннэр күүтүллэллэр

Бям ыйын 15 күнэ -- аан дойдутаагы Дынэ жүргэн күнэ. Бу чэрчитинэн улууска тустаах декада бям ыйын 13 күнүттэн саңалалар.

Од иһнгэр дьыг хаһаайкалара олус күүтэр биир улахан тэрээһиннэрэ – Ленин аатынан кэни болуоссакка үтүө үтэскэ кубулуйбут «Сибээки бырааһынныгыга» бам ыйын 20 күнүгэр буолар. Быһыл бу тэрээһин улууска 23-с төгүлүн ыытыллар. Бырааһыннык устуруйаматытан уонна быһыл, пандемия кэмигиттэн, хайдах быһылаахтык ыытылларын туһунан улуусталбы кини биһилтэскэ дириэктэрэ, тэрийээччи Вера Платонова сырдатта.

[illegible][illegible]

20-тэн тавьа сүл устата өссө жигзэн, сайдаң, сымлата ыгтылла тураа нэһилэннэһэз олус туһалаах, наадалаах дьаһал буоларын туохулуур. Сымлата кыттааччы да, атынлаһааччы да үгүс буолар. Биирдиллэһи ыал, дьон, бааһынай хаһаайыстыбалар, аграрнай оҥуолулар, ону тэнэ улуус үгүс нэһилэктэриттэн эмэс киирэн кытталлар. Бастаан сабыллырбытыгар оҕуруот, сибэкки үлүһүрүнэн дьарыктанар ыал абылх эбит буоллааһына, биллэри төттөрүтүн, оҕуруута, сибэккигэ суох ыал абылх дикхэ сөл. Сибэкки бырааһынныгытын сылын аайы уратытык ыгыбыт. Дьону көхтөөхтүк кытынарарга, аабыга интэриһин тарадарга анаан интэриһиниэи куомпартустары толкуйдуубут. Дьарбонка киирттэн биирдиллэһи кыттааччыларга, аграрнай оҥуолаларга, бааһынай хаһаайыстыбаларга, тэриһтэлэргэ бигэ хаһысханан анал ааттар үгэс быһымынан олохтооллор. Ол курдук, "Дэлэй арасаада—өлгөм үүнүү", "Быһагы дэлэтэр сайдам ыал", "Сибэкки элэгэтэ — эйгэбит сымэз", "Сэдэх үүнэли хаһаайына", "Көскүлүтэби салайсан, быһагы уһансан" дигэн анал ааттар сымларын уларыһан туттарыллылар. Сибэкки бырааһынныгы хамсык да кэмгэр тохтообокко, онлайн, көгүтэн тэриллибитэ. Оһо да дьон кыттыла көхтөөх этэ. Быһыл улууспуттар Ийэ сир ыла биллэриллибитигин, малы таһынан дьэс кэргэн экэнимикэтин сайлынарны бырааһаамаһыгар киирэн, быһылгы Сибэкки бырааһынныгы хаһаагытааһар да актуальнай буолла. Ыам ыйын 20 күнүгэр үгүс үгэс кубулуйбут бырааһынныкка улуус олохтоохторо көхтөөхтүк кыттыахтара дигэн эрэһибит.

Яна Ивановна
Сивцева, арассада
аты-лааччы:

- Сибээкки бырааһынныгыгар 2010 сылтан саҕалаан ылын айы кыт, боростойуу оҕуруот аадалыын атыылыыны дьүүһүттэн олорон Быйыл биһр сааста-лутунэн болуоссакки ы бэлэмнэнэ сыл-урсу, 20-чэ помидор, -тан тахса көбөнөк, эрин араассаадалыын ай тыкваны, патис-Дьон үкүсүн намыһах-лары, оҕурсу ТСХА, н. минныгыс биэр-көбөнөк көрдүүлэр. ылаһааччылар баал-ба эр дьон эрдэттэн-рар буолааччылар. оҕуруотум аһыттан-таран эмиз атыылаа-ккы бырааһынныгыгар-дук дохуот киһирээч-лэн хобуукка диири-80-90 тыһ. солк. до-баҕа санаалаахпын. оҕуруот эмиз элбээтэ. тэ биһирэмнэи эрэй-р. Сылтар тэрилин-убут, Арасаадалар-тан саҕалаан оло-

Былшгы сайын он-былан, олтом
үүнүүлэх, уйгулаах буоллун дээн
бабарабын.

Марфа
ПЕТРОВА

**Дыг кэргэи күүнүнэн улууска
туох тэрээһиннэр
былаанналарый?**

Татьяна Бушкова, улуус дьаһалта-
тын дьың курган уонна 650-аймах отде-
лын сүрүн испислиһиз:

- Бийилгыт Дыңэ кэргэн хүнүн бэлэтиилэр тэрээһиннэр Саха АССР төрүтүтэмнэтэ 100 сылытар итиннэ өрөспүүбүлүкүбэ Ийэ, улууска Ийэ сир сылларыгар аананан ыгытылаллар. Ол рдук, оскуолаларынан, нэһиликтэринэн нүгэр аналлаах элбэх тэрээһин быһаанна-

Социальный салалта үлэһиттэрэ гаас киһилэриниигэр корудлэр көмө, элбэх оҕолоох ийэлэргэ аналлаах социальный мэрээлэр тустарынан онлайн консультацийаны ыһыахтара. «Санта олох» телеграм каналыгар быһа бизнестэ тахсан, диэн коруттэргэ субэлэри биэриэхтэрэ.

Ону таһынан быһылты улуустааһы дьиз кэргэн эк-
нэмикэтин өһүүр бырагыраама үһүс тосхолло Саха Авто-
номиятын 100 сылыгар, аһанар. Онон, дьиз кэргэн дека-
датын чэрчитинэн хортуонпуйу олордорго 100 учаастак
түһтүлүлүөх. Сирэ «Сайдыа» бааһылай хаһаайыстыба
(сал. Данил Павлов) көрдө. Манна улуус өтүтүтэн улахан
субсидия көрүлүннэ. Биир ыалга икки суотай сир бэрил-
лэр уонна сайын устата иккитэ уу кутуллар. Данил Павлов
уокурдууну бэйэтин субугтан оһоруоҕа. Итин таһынан
Чурапчыга «пришкольный» эмэс хортуонпуй сирэ түһэ-
тиллүөх.

«Арчы» дызэтигэр дорубулаарынан хааччактаах ооруу уонна киниэтэр тороптуттарын арчылаахын сирэ-туома ыгыталааба.

Бу күнөөгө дыйз жүргөн исписэлиистэрин муньаба буолла. Улуус уон сэттэ нэһиллэспиттэн уон иккэ исписэлиис кытынна. Алаҕарта, Арыылаахха, Бахсыга уонна Хатылыга дыйз жүргөн исписэлиистэрэ суох. Дирин ис хоһоонноох кнпсэтин табыста. Сүрүн кыһалҕанан түрдэ – үлэлиир саастаах эр дьон өлүүтэ элбээтэ дьээн. Уксэ тас факторга өлүүрүллэр: арыгы иһэн, саанан ытылалыны, ууга түһүп, баһаарга былдьаныы, суол саахалытар түбэһии. Бу кыһалҕада болдомто ууран үлэни ытарга, арыгыны утары өйдөтүү үлэтин ытарга быһаарыныылар ылылыннылар. Маны таһынан суорумуу боптуруоһулар ырытыллы табыста. Сылын айыы мал буолуу, эр-оһох аактатын толоруу аччавн иһэр, маны таһынан архысыы элбээтэ. Итиннэ эмиз болдомто уурулдуохтаабын бэлэ-тээтүлэр.

Дьоруой ийэлэригитин ыһыаха киллэрэн кытыннырыны
былаанга турда. Онно бэлэмизини үлэтэ садаланна. Дьоруой
ийэлэргэ биэр тэҥ сахалыы таҥас тиктэрин болпурооһа
көтөүдүлүүбүтэ. Ийэлэр ыһыаха оҕолорун, сизинэри,
хос сизинэрин, хос-хос сизинэрин кытта бары кириэр
кыттаахтаахтар.

Баян ийн 20 хүнүгэр удуустваады дьон жүргэн эконимистин сайыннарылы быраймагар илэрэр Сибэжккы быраһынньыта Ленин болуоссака ытыллыаба. Үөрүүлэх тэрэһинигэ бастагы оҕолорун оҕоломмут ийэлэргэ 50 тыһ. солк. суумалаах улуус сэртиниксэтин туттарылы буолуоҕа. Арассаада, үүнээтин атытын дьаарбанкатын таһынан, ыһааха аналлаах сахалы онгоһуктар атыланыахтара. Билэр саамай улахан тэрэһинигин ийэлэр ижккы ардыларыгар «Байанай бэлэз» кус үгэсэһинигэр куонкурус тэриллэр. Тэрийээччи – Чурапчы нэһилиэгэ. Быраһынньыкка ростовой куукулалары кытта хаартыскаҕа түһүү баар буолуоҕа. Ону таһынан үөрүүгэ-көһүүгэ кыттыһан, дьон-сэргэ сибэжккин онгоһуллут веноктары онгоһон кэллэхтээхтэр. Саамай үчүгэй онгоһулаах венок хаһаайкатыгар сыаналаах бириис туттарыллар.

Сибээки бараанындагытын күшүттүн нөйүлүктөрүнөн чалленжы тарбагында. Ууус баһылыга Степан Саргыдаев савадыыр. Кини дыгынган таһыгар мäs омордуохтаах. Аахсыйда дыгттын савадан, нөйүлүктүн кобордууга, благоустроеноны сабыннаралыга түһүлүнэр.

[illegible]

Сылын сайы кыгыллар «Сыл бастын дык жэргэн» куюнкуруска бийыл алта номинациянан кыайылаахтары бйлаарыахпыт. Нэһиликтэр бэлэмнэнэ сылдьаллар. Улуу кыайылаахтара салгы өрөспүүбүлүккэ кыттыр чыскы тигискэргэ.

A black and white portrait of an elderly man with a serious expression. He is wearing a dark suit jacket, a white shirt, and a dark tie. His chest is covered with numerous military medals and ribbons, including several large, ornate ones on the left side and many smaller ones on the right. The background is a plain, light color.

Сардаана ВЕРХОВЦЕВА,
КДИ элүүттинир
сэкирэтээр.

БЫРАМЫҒЫСЫЛАННАС

Молуода эбэ кытыытын батыһа хас эмэ биэрэстэ сиригэн тайыыр алмаастаах сиргэ “Молуода” биринскэ үлэллир. Бу маһан АПРОСА тэрилтэтэ “Аһабыр алмаастара” ААУо дьарыктанар. Киһилэр быйыл даһаны алмаас хостуур тэтимн быһаардыбатылар. Ону аһан, сорох көрдөрүүнү өссө үрдэтэри ситистилэр. Алмааһы сортировкалыыр төрдүс баабырыка үлэһэ киһирдэбинэ, чугас эргин кэмнэ алмаас хостонор көскүлү биллэ улаатыахтаах.

АЛМААНЫ маннык хостуулар

алмаас бириискэтиттэн репортаж

Бийигт, Үнэхэ Мэлүодага баар алмаас хостоочулар олоор бөхүлэктэрингэр Дьокуускайтан 4 чаас курдугунал котон тийгдэйт. Алмаастаах сир Булуг улуунун Тиксийнттэн, быһа холуйан, 350 км тэрийин сыйаар.

Санга баартыг үлэнгитгэрэ ай-анньыр Ан-24 самолёттэригэр олорсон, бастаан уриа Эдыгээнтэ тийнбиһигит. Огно 1 чаас 45 муз. устата көлүлүлүт. Оа кэнииттэн тута Ми-8 бөрөлүүккэ көһөрбүтэртэ. Утары тыйаллах буолан, 2 чаас курдугунан айаннаан тийн-жтэхэ сирбитин булдулүлүт. Сорох кэмгэ 1,5 ч да тийнжэххэ сөл ди-иддэр. Манна кэллэни-барыыны толору АЛРОСА аэрохампаанна даччылар.

Дюкуускайтан тийгбигт сурь-
алмыстар икки хүн нингэр алма-
х хостооһун тугаах түһүмхтэрин
ногчу бизлэр былааннаахпыт.
Этэргэ дылы, энэ, боро күүлэй-
н, чински сытар түг тыагытар
- Yehээ Molyusasa - алмаз хо-
стуурга сөптөөх инфраструктура
толору олоһуллубут. Суол-иш
мэзигир снрингэр бэрт абылх сэл
ийнгэр икки этээсгэх толору ха-
аччылмылаах уолсай дылэлэр,
биринскэ даһалтата, бэл, культуу-
да киинэ, огу аһан эрчилэр саа-
лалаах, баанниктаах тутуу баар
юулбута, кырдыгы да, сөхтөрдө.
Толору хааччылмылаах 33 вагон-
ник хайа үлэингтэрин, геологтары
мэлэнир сирдэрингэр тиздэн-аба-
лан бизлэр жигт. Онгооха сөптөөх
уоулу, Molyusda эбни туоруур
икки муостаны өнөрбүттар.

"Анабыр алмаастара" АУо
 кылаабыйный геологын солбуй-
 ааччы Василий Ремизов за-
 бастан манна кутултургэр
 соботох бир уопсай дың ба-
 ачыгар симиэнион атастан
 туупаллары, аһыллара эмэ
 кыраапыгынан эбитин кэп-
 ер. Биринсэ баастагы дүрүк-
 эрин, аатырбыт Михаил Ми-
 рофанович Маковей туһуна
 истин-иһирэх тылларынан са-
 ыйыр. Кинилэр – баастагы суол
 кутулгучлар – көмөлөрүөн

күн бүгүн алмаас хостоочулар
аан долду таһымнаах тэрил-
гэ тийэ хэччылдыбыттар.
Билигин онгортон таһаарыыга
туттулар туох баар психиатри-
к төлүк. Суотабай еибээс, талби-
дэриньэ холбонон, үтэ билиы-
гар сыныһанарга, дьоннорун
кытта холкутук еибээстэр бу-
олар туох да ааттаах үчүгэй бу-
олбут. Василий Ремизов: «Урут
төлөнүрүмүсү үс мунуута кыста-
тэн дүһүйбэри уһун уочарат
буолара. Оттон билигин үлэһит
сыныһанарыгар, кылаа таһа-
арынарыгар усулуобуһа барыта
баар. Үчүгэйдик сыныһамыт
үлэһит – үчүгэй үлэһит».

Бу бирлэсхэжэ өрөспүүбүлүкэ
раас мунипугуттан: Булунтан,
Борайтан, Эдэнгээнтин, Сун-
аартан, Намтан уонна да атын
мууустартан, куораттан кэлэн
лэлэниилэр. Быйата, алмаас хам-
маанньатын үлэһитин 90%-на –
өрөспүүбүлүкэ олохтооҕо. Оттон
хас биһирэни сэттэ үлэһит –
Арктика мууустарыттан.

Биринжээ дүрэмтэрин сол-
буяагччй Семен Иванов үлэнхт
үүнэр-сайдар кылаа улаханын бэ-
лэстннр. Үгүс “кырдыагастар” би-
энснйбэ бараллар, оттон эдэрдэр
vovvт мүүнһуналлар.

Бастаамь күн бийигтэй энэр-
гизтиктэргэ, туокадаарга уонна
культуура киинигэр сырыттыбыт.
Бөлүөлөк бийр үһүн уулуссалаах,
ол тута онгортон талаарыны араас
эбийиэктэргэ кэккэлэспиттэр. Ол
бөрүлөтөттэй ытаска уурбут кур-
дук кестөө.

Остолобуойга барьта олохтоок уолаттар үлэллинлэр. Тутаах пуобар Роман Тимофеев чээски сытар, уустук логистикалаах сиргэ кэппиэр үлэһэр уратыгын иэппир. Тутаах бородууктаны сылга бириэс ажаллалар, ас меню-тун сагардан иһаллэр эбит. Ынах, сибиинньэ, таба, көтөр этэ арааһыттан баар. Балыктара, сүүрүн-хон – уомул. Киини: «Бүтүнү аһылыкпыт, сарсыардаагытыа: икки көрүг – эбигэ уонна маһынай – хааһы, балык күтүлүгт уонна үс көрүг гарнир. Эбиккэ

дэлсалаах минин кытта борц, араас гарнирдаах эг, ким тугу талдарынан. Ону кытта кинизал, чэй. Оттон кибээсэниг аһылыкка үс араас гарниры кытта куурусса бууга бэлэмнэнэр. Салваатынан эмгэ күндүлүүллөр.

Буурсуйалара эр дьонго анамыт дигх курдук ботуччу. Эбиг эмгэ куттарыахха сөп. Урун, хара кулунан бэйлэрэ астынылар. Эрбүл уонна быра-аһынньык күннэригэр буулка, ва-труска курдук бурдук ас хайаан да астанар. Билэх арылтынан да хуомчүдэммэтэр. Билгата, үлэһит иһиги тоторун курдук барыта оһоһуллубут.

Куукунада үлэлнir мaннa
лyс cудypyгa cyox, cyyккaны эp-
лeнч үлэлнirгн. Түүнэpи мaнн
yнaрaллaр. Oстoлoбyой capсыaр-
a б чaacтaн кyзлэ 8-кa днэpн, бy-

стах кэм эрэ тохтобуллаах үдэллир. Ону таһынан ыраас баахтаба үдэллээччилэргэ анаан, астарын ботууннэргэ кутан ытгаллар.

Угсааг дайз аайм микроволновка, кофеаварка – баһаалыста, ыл да, туһан. Бобүөлэккэ баанньык – маань сир. Онно астын-дуоһуйа сууныл, паарданан тахсан баран, “Холкутатар”, “Имбирдээх, битэмийиннээх” дигэн курдук арааст от чэйи иһэххэ сөл. Оттон кыраадыстаах утах чааһыгар – манна кытаанах бобуу, олох көңүллэмэт. Таһырдыа, төһө да күнүсүбүн иһилт, – 10 кыраадыс тымыһыга сорох үлэһиттэр баанньыкта... суортугунан баран эрэллэрэ. Ол курдук, баанньыктара ололор диглэригээн тэҥиччигэ суох.

“Молуода” биринсээ культуурунай киһини дирэктэрэ Миһил Гурьев “Анаабыр алмаастарыгар”

бэлгэр уонтан тахса снл үлэлнир.
Элбэх идэж үлэлзэн көрөн баран,
дынг идэтигэр – учууталга – чугас
үлэ дүн, кулуупка тохтообут.

Баахаста билэн туар, тус
илэнг кэм суоһун тэнэ. Ол ғынан
баран хамтаанһа дыһалтата
онорон таһаарыыга эрэ буолба
ка, үлэһит үчүгэйдик сыанһана
рытар төһүү болһомтотун ууар.
Ол – онорон таһаарыыга үгүө
өттүгүн дыһар. Маһаа устуруо
араас көрүнгэрнэгэр күрэхтэһи
лэри собулээн тэрийэллэр. Хол
бур, билийээрэгэ, тизнивскэ, күү
көрүнгэрнэгэр, идэһэ бастыны та
лыыга. Дьон сыматэһиһи үлэһит
буолан, Минчил барыларын хабар
ғына былааннаан, көрөн ыттар.
Холобур, соторутаагыта буолбу
билийээр күрэхэр бастакы ми
стэни – продохчик, иккинн кууку
на үлэһитэ ылбыттар.

Иккис күммүтүгэр Орто Молуодаба, алмаас хостонор СК-1 полигонугар тийдибит. Айанна 40 мүнүүтэ барда. Эприттэрин курдук, алмааһы өрүс сүнньүн батыһа хостуулар эбит. Биир сабажалааһыһынам, Молуода диэн ааты бу өрүскэ Хоту сирдэри баһылааһын сағана манна олоро сылдыбыт казактар бизрбитгэр (Молодо). Дьэ, айылба барахсан анаан онорбут кэрэ сирэ. Эһэбөрө, кырса барыта баар дииллэр. Көмүс да хатырыктаах бу дикки эбэлэргэ дэлэй – быйыт, тууччах, сордонг. Ол эрэри алмаас хостооччулар биирдэ эмэ балыктыылар, иллэн кэм күмүс.

Манна, эцэргэ далай, хас хардылтлыр сиринт анна — алмаас. Бийнгийн хайа маастарын комедоноөчүүтэ Эдуард Лукин көрүүтэ. Алмааны хошуур үлэ түһүмэхтэрин бийининээрда. Ол курдук, бастаан бульдозердар туорпаны арыһан, кураанах боруданы таһаарадлар. Ойгон, дээ, алмаас булкаастаахха тийнэлээр. Ону логуручик БелАЗтарга кутан бизээр.

Ааспыт кыһын устата бүтүн хайа саа урууданы хостоон мунууһуттар. Маны бам ыһыттан саадалан ону сууһап саадалахтаахтар. Билингитэ сүөртүүр икки баабырыка үлэтир. Онтуларын үлээ бэлэмнни сылдьалара. Биир сүөртүүр баабырыка Мөлүсөл салаата Дайдын үрөхө үлэтир.

Урууданы сууйбут ууларын анал тутуулуубут уу хараллар сиритэр куталлар. Ону бэлэ-нин сымдхаллара. Сир үүтүүр тэриллэрини элбэх шурфана халлалар. Оһио дэлби тэбэр бэсэстибэни уган, уу хараллар сирин кинэгэ биэрэллэр. Ити курудук, тутуулуубут уу ырааста-на-ыраастана хаттаан туттуулан илэр буолан, тулалыыр айылба кэптитибут.

Салгыг "Алшабыр алмаастара" кылаабынай геологын сал-
буулааччыта Василий Ремизов
"Молуода" юскилин сийлэтин
билиһиннордо. Василий бэйэ-
тэ манна Уһуһэ Молуода сага
тутуллар кэмтээн, иһинэ 2013
сыллаахтан сардалаан үлэти-
ир ый. Өлүөхүмүтүн төрүт-
тээх ХИФУ ГРФ-тын бүтэрбит.
«Бастаан утаа "Молуода" 2019

сэлга дээрн тутуулыо диил-
лэрэ. Ол гынан баран бийнги
Орто Модуоданы, 70 км уһунна-
ах алмалстаах сири, түргэниик
туһаа таһаардыбыт. Оттон Дал-
дын утаастага 2040 сэлга пийбэ
тутуулар кэскиллээх. Онон, бу
биринкэ өссө да уһуннук үлэ-
лэн, өрөстүүбүлүкэ туһалы
түрүөкэ"

Полигонга сэлдэн баран лабораторийнхаах байртар комплекска (ЛОК) нэвчэн борлууданы сууцар технологийны бичгийнхэрлэлт. Бу манга ханшны алмаастах сиргү үзлийнхэр ордук гэсгилээднн тухунан быхаарлыг ыльдлар эбиг. Геолог-проходчиктар эбэнн кыйа, устайлыг шургаларыг оңороллор. Олортон борлуудаларыг ылан, ханна алмаас баарын-суогун, хантан сагдаалан хостуур ордугун быхаараллар.

ЛЮКжа баатарын да кирибхэ-
кин. Буруутус ирдэнэр. Биһиги
хонтуруолдуут. арыалдыттаах
кириэн, үлэ хайдах баарын би-
ликтибит. Погуэзчик хас да кууп
боруоданы тэһөн аҕалбытын
кыра-кыра ғына анал өтүөй үл-
түрүтэр. Ол кэнниттэн боруода
хас да хаттыгас ыраастааһыны
аһар. Түмүгэр алмаас булааһы-
ктаах концентрат тахсар. Ону
сууртуур киһи сыныһын көрөр.
Дьэ, ол кэнниттэн алмаас баари
эбэтэр суоба быһаарыллар.

Хомондзурупка "Молу-
ла" бирийнхэ дүрхэктэрин сол-
буйлагчы Семен Ивановичуун
хэсэстэинхэн түмүктэнэ. Кини
манна ухун сүллээх үлэ күүтэ-
рин, билаан туоларын, аһара ту-
оларын этэр. Кээктэинхэ 500-иэ
кили үтөлиир. Кэрэхэбиллээ.

санаттан санга олохтоох уялгатаар эблэлэн нилхлэр эбит. Эгээр: «Бишгийн өрөспүүбүлүкэ» сир баайын хостуур тэрилтэлэр элбээтлэр. Онон, каадыр хаан баатар наада буолуоҕа. Олохтоох уялгатаар – олус үлэһиттэр, үлэһиттэр интэриэстэрэ урахан. Сорохтор судургу идэттэн саадалан баран, анал идэ» үөрээн, үүһүн-сайдан тахсаллар. Оннук кыагы АЛРОСА бюрор, ойүүр. Бишгийн олохтоох нэһилиэнньэ бырамысыланнаска үтэ, мустэтин булчут кыаба улаатта».

Кыргызды да, маани үл-
лнр усулсубуйа толору оно-
буллубут, хамнастара үрдүк.
Онон, ханлык баярлар ээр киши
олус судургуа суох эрээрн,
ереспүүбүлүбүз олус наадала-
ах оңорон таһаарыга холонон
көрүүн, хамнастаныа сөп эбит.
АЛРОСА хампаанньада уонна
киши салла тэриглэлэрингэр үлбү
ыларын, туох вакансиялар баал-
дарын туһунаа хас нэдиэлэ аайы
алмаас хампаанньанын ВКон-
такте официальной аккаунта
билиһиннэрэр турар. Онно бу
<https://vk.com/alrosasakha> ситэ-
ни баттаан кириэн билсинт. Ону
таһынан IT-ханаалга – https://it.me/Alrosa_news эмиз толору
ийитиннэрин баар. Ону таһынан
иттиник ийитиннэрин АЛРОСА
бөлөбүн тэриглэлэрин анал саай-
тарыгар эмиз таһар.

Онон, алмаас хөстүүр саялаага үлэлзэн, үрдүк хамнаас аахсар бага баар буоллагына, кытайтын, туттумахтаһыт.

Игорь САВВИНОВ,
АДРОСА

ПИОНЕРИЯ КҮНҮНЭН

“Ленин сиэннэрэ” этибит

Мин 1-гы кылааска октябренокка кирибитим. Төрдүс кылааска сылдьан, муус устар ыйга, Ленин төрөөбүт күнүгэр, пионерга кирибитим. Пионерга кирирэр оҕолору үөрүүтүөх линейка иннигэр туруоран, пионер аидаарын аахтарбытара. Үрдүкү кылааска комсомолга ылыттарар. Онно өр бабайы бэлэмизмиппитин өйдүүбүн. Леонид Ильич Брежнев үлэлэрин барытын өйтөн үөрөппүтүт. «Возрождение», «Целина», «Малая земля» дигэн үлэлэригэр ыйыппытара. Олус долгуйбуттук. Комсомолга ылыттарарыгар итиннэхэ сыһыаннаах ыйыттылары бэрэн кытаанахтык туттуттара. Сорох оҕолор туттарбатахтара. Оскуолаҥа политинформаторунан үлэлээбитим. Сэбиэскэй Сойуус үрдүнэн туох буола турарын, Сойуус өрөспүүбүлүкэлэригэр уонна аан дойдуга политическай балаһыанньа хайдаҕын билиһиннэрэр уонна күүсир этим. Кэлин 2004 сылтан Амма орто оскуолатыгар дириэктэри үөрэх чааһыгар солбуйааччынан сылдьан, Тима Максимов аатынан пионерскай дружиналаах этибит. Саас ахсын Советох Тинт дигэн сиргэ Тайҕа үрэх үрдүгэр «Пионерскай кустер» бырааһынньыгын ыытарбыт. Онно коммунистическай партия чилиэннэрэ – олохтоох партийнай тэрилтэ сэкирэтээрэ Степан Егорович Кожуров, уонна социальная педагог Марфа Григорьевна Ильина, оскуола организатора Сергей Сергеевич Абрамов сценарий бэлэмнээн, оҕолорго үрдүк таһымнаах патриоти-

ческай бырааһынньыгы тэрийэллэр. Пионерга уонна комсомолга оҕолору ыларбыт. Пионерскай хаалтыс баайаллара, араас ыспартымбынай күрэхтэһиилэри ыыталлара. Ленин төрөөбүт күнүгэр, уруккунан Сэбиэскэй Армия уонна Муоратаабы байыаннай флот, Кыайы, Көһөрүлүү күннэригэр, о.д.а. бэлэ дааталарга үөрүүтүөх дружина сбороара ыытылаллара. Онно нэһилиэк ытыктыр дыно ыалдыттыгы кэлэллэр. Патриотическай үлэ күүрэниэхтик ыытыллар. Кыайы күнүгэр хайаан да бэлэсипитин күрэхтэһиилэри тэрийэллэр. Кыайыт оҕолорго Степан Егорович мэтээлэри, грамоталары туттарара. Ол үтүө үтэс быһыл 20-с сылын ыытылына. Оҕолор үөрүүлэрэ муугура суох. Нэһилиэккэ, улууска ыытыллар араас дьаһалларга көхтөөхтүк кытарбыт. Комсомол 90 сылыгар аналаах улуустаабы үөрүүтүөх чааска билиги оскуолабыт пионерскай этэрээтэ барабааннаах, торноах тахсан речевка этэн, маршировкалаан, литературнай монтаж ааҕын дыноу-сэргэни сөхтөрбүтүгэр, бэтэрээн комсомоллар сүрэхтэрин долгунтуттара. Ити курдук, 7 сылы быһа мин үлэбэр күүс-көмө буолбут үтүө дьоммор махталым улахан. С.Е. Кожуров, М.Г. Ильина, С.С. Абрамов көмөлөрүнэн Р.И. Константинов аатынан Амма орто оскуолатыгар Тима Максимов аатынан пионерскай дружинага оҕону патриотическай итиннэ күүсэ үлэлээбиттэрэ.

Альбина ЭРМАТОВА,
Болугур нэһилиэгин
олохтооҕо.

02 ИЙТИННЭРЭР

Саа туттардаххына – харчы ылабын

Хантан эрэ булуллубут, докумуона суох саа, ботуруон, ытар, дэлби тэбэр тэрил сокуоннайа суох харыйыга кирирэр буолан, Ис дьыала отделыгар туттарылыахтаах.

Сааны, сэби-сэбиргэли кистээн харайа, ылаах сылдыбыт киһи холубунай эппиэттэнэскэ тэрдыллар эбэтэр дьыалаҥа эриллэр, оҕон харчыга туттарара ордук.

Саха Өрөспүүбүлүкэтин Бырабылыстыбата буруйу онорууну сэрэтэр өрөспүүбүлүкэтээҕи 2004 сыл олунньу 2 күнүгэ 63 нүөмэрдээх уурааҕынан сылын аайы бу сыалга анал харчыны көрөр.

Сыаналара манньык

Сулусса сэби-сэбиргэл:
Бэстилиэт, револьвер — 5000 солк.
Гражданскай сеп-сэбиргэл:
Буудьаанан ытар саа, аптамаат, карабин — 8000 солк.
Булт саага — 6000 солк.

Газовый бэстилиэт, револьвер, сигналыыр бэстилиэт — 4000 солк.

Бэйэ оноһуута:
Буудьа саа, сарбыдах саа — 7000 солк.
Булт саага, сарбыдах саа — 5000 солк.

2021 сылга Чурапчы оройуонун Ис дьыала отделын иһинэн үлэ ыытыллан, көнүл өттүнэн сааны-саадагы туттарбыт олохтоохторго 272 тыһыынча солкуобай харчы төлөннө. Нэһилиэннээтэн уопсайа 44 бэйэ оноһуу саата уонна буудьа саата туттарылынна. 2021 сыллаахха СӨ Бырабылыстыбата буруйу онорууну сэрэтэр өрөспүүбүлүкэтээҕи уурааҕынан харчы толору төлөннө.

В.В.МИХАЙЛОВ,
Чурапчытаабы ИДЬО начаалынньыгы уопастыбаннай бэрээдэҕи көрүүтэ солбуйааччы.

БОЛБОЙ!

Хомунаалынай өнө төлөбүрүгэр судаарыстыба көмөтө

Саха Сирингэр 2021 сылга 18 978 ыал дьы-уот уонна хомунаалынай өнөнү төлүүргэ судаарыстыба көмөтүн туһанна, уопсайа 657 849,8 тыһ. солкуобай онно туһаайылынна. Ыйдаагы көмө аастыт сылга, ортотунаа, биэр ыйга 2 888,65 солк. тэҥнэспит. 2022 сыл ахсынны 1 күнүгэ туругуан, көмөнү туһанар дьон уопсай ахсааныттан 30 быраһыан ыал докумуонун электроннай ньыманан ыыппыт. Урукку өттүгэр көмөнү туһанааччы кумаагы докумуоннаах территориянай сулууспаа тиниһи, учараттаан, үлэтин кытта сүбэлэһи, сайабылыаннаы туттаран баран, эппиэти күүтэрэ наада эбит буоллаҕына, электроннай ньыманан туһанар түргэн уонна табыгастаах. Өскөтүн, көмөнү туһаныан баҕарааччы электроннай ньыманан сайабылыаннаа биэрэри уустугурдар буоллаҕына, киһи «Судаарыстыба өнөлөрө» дигэн ситкэрдээх Өрөспүүбүлүкэ бибилиэтикэлэригэр сүбэ ылыан, улуустарга эбэтэр Дьокуускай куоракка баар «Субсидия аабыныстыбаларыттан» хос быһаарыны көрдүүн сөп.

Хомунаалынай өнөҕө туһаайылар көмөнү бары туһаныахтарын сөп дуо?

Көмөнү туһанарга туһааннаах киһи олохтор дьыэтин бас билэр эбэтэр ол дьыэни наймылаһар булуохтаах, бастайааннай быраһымыскалаах буолара ирдэнэр. Ону аһан, дьыэ кэргэн уопсай дохотуттан хомунаалынай өнөнү төлүүргэ 15 быраһыаны аһарар, хомунаалынай өнөҕө иэстээх буолан сууттаматах булуохтаах. Чааһынай дьыэлээх дьонго харчынан көмө уутан хааччынарға, электронскай эһиэригэр уонна дьыэни отторго (оттор мас, киһиэтин итинни, айылҕа таһа) бэриэлэр.

Көмөнү туһанарга сайабылыаннаы уонна ирдэнэр докумуоннары «Субсидия аабыныстыбатыгар» икки ньыманан ыытааха сөп: «Мин докумуоннарым» офистар эбэтэр судаарыстыбаннай өнөлөр электроннай порталын нөҕүө - www.gosuslugi.ru.

Көмөнү түргэнник тутар итиннэ дьон-сэргэ судаары-

стыбаннай өнөлөр электроннай порталларын нөҕүө биэрэри ордорор. Оннук түгэниэ, хэбэксэ-барбакка, сайабылыаннаагыт бырагыраамага тутар килэрэр.

Ол курдук, 2022 сыл муус устар 1 күнүгэ туругуан, көмөнү туһанар дьон уопсай ахсааныттан 30 быраһыан ыал докумуонун электроннай ньыманан ыыппыт. Урукку өттүгэр көмөнү туһанааччы кумаагы докумуоннаах территориянай сулууспаа тиниһи, учараттаан, үлэтин кытта сүбэлэһи, сайабылыаннаы туттаран баран, эппиэти күүтэрэ наада эбит буоллаҕына, электроннай ньыманан туһанар түргэн уонна табыгастаах. Өскөтүн, көмөнү туһаныан баҕарааччы электроннай ньыманан сайабылыаннаа биэрэри уустугурдар буоллаҕына, киһи «Судаарыстыба өнөлөрө» дигэн ситкэрдээх Өрөспүүбүлүкэ бибилиэтикэлэригэр сүбэ ылыан, улуустарга эбэтэр Дьокуускай куоракка баар «Субсидия аабыныстыбаларыттан» хос быһаарыны көрдүүн сөп.

Көмөнү туһанарга ханнык докумуон ирдэнэрий?

Көмө көрдөөччү сайабылыаннаы кытта, наймылаһы (эбэтэр социальная наймылаһы) дуоҕабарын (дьыэни бас билээччи буолбатах буоллаҕына), иэстэтин көрүгүтүн туһанарын туоһулуур докумуоннары (тыыл эбэтэр үлэ бэтэрээн дастабырыаһыатын, МСЭК ыспыраапкатын у.д.а.), хомунаалынай өнөнү төлөбүт кантациятын уонна дьыэ кэргэн бары чилиэннэрин бүтэһик алта ыйдаагы дохоттарын туоһулуур ыспыраапканы биэрэр.

Билигин «Субсидия аабыныстыбата» Арассыыйа биэсийгэ пуондатыттан, Саха Өрөспүүбүлүкэтин үлэ уонна социальная комүскалээх булууга министэриститүтүн, Үлэлээх булуу киһиниэтин, Нолуок сулууспатыттан, Росреестртин уонна Ис дьыала министэриститүтүн көмө көрдөөччү ылар дохоттарын туһанан сибидиэннэни бэйэ-тэ көрдүүр. Ол суотугар көмө көрдөөччү хомулар докумуонун ахсаана лапта адылаабыт.

Көмө кэзмэҕэ тоһонуй уонна хайдах төлөнөрүй?

Көмө кэзмэҕэ олохтор дьыэ иэтиннэ, быраһымыскалаах дьон ахсааныттан, быраһымыскалаахтар дохоттарыттан, баар тарифтартан уонна хомунаалынай өнө испиһиэтигэр тутулуутаах буолан, ыал аайы тус-туһунан көрүлэр.

Көмөнү туһанарга сылангаарыгар биридэ сайабылыаннаа бэриилэр. Көмө харчы алта ый устата көмөнү көрдөөбүт киһи счотугар ый аайы түлэр.

Судаарыстыба көмөҕө наадылааччыларга дьы-уот уонна хомунаалынай өнөлөрү төлүүргэ көмө харчы көрөр. Көрдөөччү бары ирдэһиэ эппиэтинир буоллаҕына, көмөнү туһаныан сөп. Манньык кыагы куоттарыман.

Көмөнү көрөр бэрээдэ, көмө туһунан сипилини «Субсидия аабыныстыбатын» официальной сайтыттан билсинт: <http://www.subsidij.ru/> эбэтэр бу ыйылыагыт төлөбүгүгэ эрийин 8-800-222-5070 (өрөспүүбүлүкэ бары олохтоохторугар бөсхө).

ЭТО – ВАЖНО

С помощью сервисов можно узнать о своей задолженности

В рамках всероссийской акции «Узнай о своих долгах» Управление Федеральной службы судебных приставов по Республике Саха (Якутия) напоминает гражданам о сервисах, с помощью которых можно узнать о своей задолженности.

Полна Владимировна Местникова, заместитель руководителя Управления Федеральной службы судебных приставов по Республике Саха (Якутия):

- Актуальная информация о задолженности содержится в «Банке данных исполнительных производств» на официальном сайте Управления ФССП России по РС(Я) - fspr.gov.ru, где необходимо указать регион, свои данные: ФИО и дату рождения.

Благодаря мобильному приложению «ФССП России», можно найти сведения о задолженности физических и юридических лиц, а также подписаться на обновление записей банка данных.

С помощью «Личного кабинета стороны исполнительного производства» на портале госуслуг в режиме онлайн у граждан есть возможность получать информацию о ходе исполнительного производства, знакомиться с процессуальными документами и направлять заявления, ходатайства, объяснения, отводы, жалобы должностному лицу ФССП России.

